

3. Пампуха І. В. Сучасні технології гібридних війн / І. В. Пампуха, Ю. А. Пампуха // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів "Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка" / за заг. редакцією В.В. Балабіна. – К. : ВІКНУ, 2015. – С. 262-263.

Шехавцова Світлана Олександрівна – д. пед. н., декан факультету іноземних мов, професор кафедри романо-германської філології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Ярема А. В., Алмаші С. І.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Постановка проблеми. Проблема соціальної адаптації стала предметом наукового дослідження перш за все, внаслідок об'єктивних потреб суспільства. Адаптація особистості є необхідним процесом перетворення індивіда як повноправного, активного члена соціальної групи. У своєму дослідженні ми розглядаємо адаптацію в контексті соціалізації особистості, процесу, який дозволяє людині придбати новий статус студента майбутнього фахівця. Від того, як довго за часом і по різних причинах відбувається процес адаптації, залежать поточні і майбутні успіхи студентів, процес їх професійного становлення.

Аналіз наукової літератури вказує на те, що питання адаптації студентів до умов навчання у вищому навчальному закладі займає одне з провідних місць у дослідженнях щодо проблем формування особистості майбутнього фахівця. Дослідження за цією проблематикою здебільшого були пов'язані: з загальними проблемами соціальної адаптації особистості як специфічної форми соціальної активності (Б. Ананьєв, Г. Балл, Л. Виготський, Ю. Ган та ін.), як інструменту пристосування до середовища, захисний механізм чи спосіб її самоактуалізації (О. Асмолов, К. Роджерс, Л. Фестінгер, В. Ядов та ін.); вивченням особливостей соціальної адаптації студентської молоді вищих навчальних закладів в аспекті часу й динаміки, змісту і критеріїв, видів та б результатів адаптації (Д. Андреева, Ю. Бохонкова, М. Дворяшина, Т.

Землякова, А. Колесова, А. Мацкевич, Т. Серета, М. Тоба та ін.); з'ясуванням загальних закономірностей адаптаційного процесу, його структури, механізмів та принципів реагування (Ф. Березін, С. Гарькавець, М. Дяченко, Н. Завацька, О. Зотова, Я. Рейковський); визначенням адаптації переселенців у новому соціокультурному середовищі (О. Блинова, В. Гриценко, Л. Ключникова, Л. Пілецька); визначенням адаптивних механізмів у старшому підлітковому віці (І. Булах, В. Бочелок, Т. Драгунова, Л. Жезлова, Л. Закутська, В. Каган, І. Кон, А. Лічко, О. Лосієвська, Н. Максимова, О. Новикова, С. Подмазін, Г. Прихожан, М. Раттер, І. Сабанадзе, Г. Чуткіна, О. Яковлева та ін.). Очевидна актуальність та соціальна значущість проблеми й зумовили вибір теми дослідження.

Викладення основного матеріалу. На основі проведеного теоретичного аналізу, можемо зробити наступні висновки: процес соціально-психологічної адаптації особистості складний і багаторівневий; процес соціальної адаптації охоплює складну систему взаємодій, спрямованих на оволодіння новими суспільними формами діяльності, зміни соціального статусу молодої людини на етапі її професійного становлення, саморозвиток особистості, самодисципліну, самоактуалізацію прихованих якостей, саморегуляції, поведінки; це активний процес, який охоплює формування засобів і способів поведінки, спрямованих на ефективну взаємодію у новому освітньому просторі, де студент виступає не лише об'єктом адаптації, але і її суб'єктом, а студентське середовище не лише адаптивною, але і адаптуючою стороною [3].

Найбільш загальне розуміння психологічної адаптації до нових незвичних умов передбачає формування психологічних механізмів, завдяки яким особистість забезпечує свою безпеку й адекватну орієнтацію в новій ситуації. За успішної адаптації особистість отримує можливість максимально успішно самореалізуватись без надмірних зусиль.

Першокурсники мають труднощі в засвоєнні знань, тому що у них не сформувалися такі риси особистості, як: готовність до навчання, здатність самостійно навчатися, контролювати і оцінювати себе, володіти власними індивідуальними особливостями пізнавальної діяльності, вміння правильно розподілити свій робочий час для самостійної підготовки. Важливим завданням психологів та викладачів є допомога першокурснику у подоланні цих труднощів.

Проведений нами аналіз академічної успішності цієї категорії студентів показує, що в період адаптації успішність значно нижча порівняно зі студентами старших курсів, погіршується самопочуття,

багато психологічних та фізіологічних показників знижені, частіше зустрічаються соматичні та психічні захворювання. Не виключено, що таке становище пов'язане з перенапруженням, викликаним необхідністю швидко та успішно пристосовуватися до нового соціального контексту життєдіяльності, вперше в житті окресленого межами єдиної професійної орієнтації, а також специфічними вузівськими особливостями навчальної діяльності, що апелює передусім до досить високого рівня розвитку особистості студента, його самостійності.

Висновки. На основі проведеного теоретичного аналізу, ми дійшли висновку, що проблема соціально-психологічних чинників адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі вивчена недостатньо. Вважаємо цей аспект одним з найважливіших для успішної адаптації студентів до навчання як процесу, і для досягнення загальної адаптивності як результату цього процесу. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в емпіричному дослідженні соціально-психологічної адаптації студентів у вищому навчальному закладі.

Л і т е р а т у р а

1. Асиркіна Г. П. Організаційно-педагогічна структура соціальної адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у ВНЗ. / Г. П. Асиркіна // Проблеми освіти. – 2013. – № 44. – С. 55-59.
2. Балл Г. А. Понятие адаптации и ее значение для психологии личности / Г. А. Балл // Вопросы психологии. – 2012. – 224 с.
3. Бохонкова Ю. О. Деякі методологічні аспекти аналізу закономірностей адаптації студентів-першокурсників до умов навчальних закладів / Ю. О. Бохонкова // Освіта на Луганщині. – 2006. – № 1. – С. 15–18.

Ярема Андреа Володимирівна – здобувач вищої освіти за спеціальністю «Маркетинг» Мукачівського державного університету.

Алмаші Світлана Іванівна – старший викладач кафедри психології Мукачівського державного університету.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>